

RESTAURAREA UNUI FRAGMENT DE PĂRETAR

Daniela Beu¹

daniela_beu@yahoo.com

Keywords: „wall” broderie, textile, restoration.

Summary: *The paper is concerned with the restoration stages of a broderie called „păretar”, the specific conditioning and manufacturing techniques, the inquiries and the preservation/restoration interventions.*

Păretelele sunt țesături înguste care se folosesc atârinate pe perete în dreptul patului “ca un înveliș care ferește de contactul direct cu lemnul pe cei ce se reazămă cu spatele de perete”². Sunt țesute din lână și cânepă în 2 sau 4 ițe și se folosesc în toate regiunile țării. Deosebirile zonale sunt legate de cromatică și mai puțin de ornamentală și tehnică. Decorul este realizat simplu, la războiul de țesut, prin alternarea a două sau mai multor culori, în dungii perpendiculare pe toată suprafața piesei. Motivele ornamentale care le alcătuiesc sunt cele geometrice, ele putând fi ușor dispuse în rânduri. Evoluția părețelor a fost de la o simplă dungă la alesături geometrice, apoi la elemente florale care alcătuiesc scoarța și covorul de mai târziu.

Descrierea obiectului

Piesa face parte din colecția CNM Astra Sibiu și a fost aleasă ca piesă pentru atestare. Lucrările de conservare și restaurare au fost efectuate în cadrul Laboratorului de restaurare textile al aceluiași muzeu.

Obiectul prezentat este un fragment dintr-un păretar, fiind de formă dreptunghiulară, cu o margine țesută la război și cealaltă secționată. Un capăt este îndoit și tivit, iar celălalt tăiat, cu bătătura deșirată, rămânând firele de urzeală vizibile pe o distanță de 2 cm.

Piesa este realizată manual în războiul orizontal, în 2 ițe cu fâșii înguste, țesute în vârgi alternând cu alesături. Coloristic predomină cafeniul. La distanțe aproximativ egale și intercalate între ele, sunt vârgile albastru, verde de diferite nuanțe (deschis, închis), negru, alb.

Decorul este îmbogățit prin introducerea de registre cu motive ornamentale alese în tehnica “peste fire” între grupele de vârgi. Motivele decorative întâlnite în compoziție sunt: romb, meandru, dinții de lup, floarea geometrizată. Grosimea firului din care sunt realizate motivele este mai mare decât la firele de fond. Agățătorile sunt alcătuite din bucăți de șiret îndoit în două iar la capăt prevăzute cu inel metalic și cusute pe cosul piesei.

Diagnostic

Piesa prezintă următoarele degradări:

¹ Daniela Beu, restaurator, Muzeul Județean „Aurelian Sacerdoțeanu” Vâlcea.

² Petrescu, Stahl 1966.

- de uzură – care se manifestă prin fragilitatea fibrelor de lână și depuneri de praf pe toată suprafața;
- fizico-mecanice – ce au dus la deteriorarea urzelii și bătelii, până la pierderi de material pe trei porțiuni de 6/9 cm, 4/6 cm, 11/13 cm;
- fizico-chimice – care au cauzat decolorarea prin acțiunea luminii, pierzându-se intensitatea inițială;
- biologice – agenții biologici, respectiv moliile, au degradat lâna din băteală și urzeală, producând lipsuri în material (atac neevolutiv);
- factorul uman – cea mai gravă degradare este cauzată de foștii proprietari care, prin tăierea păretarului, au produs o fragmentare ireparabilă. Piesa și-a pierdut nu numai compoziția unitară, dar și frumusețea gândită de țesător.

Fotografii

S-au efectuat fotografiile înainte de restaurare, în timpul operațiilor de conservare și după terminarea operațiilor de conservare și restaurare.

Analize și teste de laborator

S-au efectuat analize vizuale pentru determinarea gradului de degradare și a tehnicii de execuție, examinare microscopică și macroscopică pentru determinarea tipurilor de fibre utilizate în confecționare; conform buletinului de analiza nr. 5/21.01.2005, avem pentru țesătura de bază lână, atât pentru urzeală cât și pentru băteală.

Tehnica de execuție cuprinde două etape:

1. realizarea țesăturii propriu-zise (2 ițe, 4 ițe) folosită ca suport;
2. realizarea decorului și a ornamentului (ales peste fire).

Fragmentul de păretar este din lână țesută în 2 ițe, în gospodăria țărănească. Țesăturile se obțin prin împletirea într-un anumit mod a două sisteme de fire și anume, fire de urzeală așezate pe lungimea țesăturii și fire de băteală inserate perpendicular pe firele de urzeală.

Modul de împletire a celor două formează “legătura”. În cazul fragmentului de păretar, s-a folosit “țesutul în 2 ițe”, la care fiecare fir de urzeală (1) trece și pe sub un fir de bătătură (2). Au același aspect pe ambele fețe.

Tehnica

Prin tehnica „peste fire”, ornamentele policrome diverse sunt scoase în relief atât în grosimea firelor (a grupului de fire), cât și prin flotările firelor de alesătură care trec peste mai multe fire de urzeală. Se obține o alternanță cromatică a ornamentelor dispuse în linie.

Tehnica “peste fire” folosește unelte ajutătoare; de exemplu, se folosește “speteaza” - o scândură îngustă având rolul de a separa firele în două șiruri prin care firul de băteală poate trece ușor, dând un aspect uniform țesăturii”³.

³ Marinescu 1975.

În urma propunerilor din cadrul comisiei, s-a hotărât restaurarea prin reîntregire (recuperarea imaginii obiectului), consolidarea pe suport, cu păstrarea integrală a materialului existent.

Operații de conservare și restaurare

S-a efectuat curățirea uscată a piesei, prin desprăfuire cu peri moi și cu aspiratorul de mică putere, apoi s-a trecut la operațiile premergătoare restaurării, și anume:

- descoaserea agățătorilor și executarea unui săculeț pentru depozitarea lor alături de piesă;

- descoaserea numărului de inventar (coasere inadecvată), pregătirea materialului ales pentru suport și a firului necesar pentru coasere.

Ca suport s-a ales pânza “astar” compatibilă ca aspect. Aceasta a fost vopsită cu colorant natural (foi ce ceapă) prin decoct (extragerea colorantului prin fierberea plantei în apă). După vopsire, suportul a fost uscat, călcat, croit și festonat. Firul necesar coaserii este firul de bumbac de culoare maro.

Au fost păstrate toate firele din structură, marginile franjurate au fost aranjate în direcția firelor de urzeală și prinse de suport. Restaurarea propriu-zisă a început prin fixarea piesei pe acest material de suport prin consolidarea cu acul.

Consolidarea s-a efectuat în punctul denumit “ Schusstich” (punctul de broderie bizantină) constând în trecerea perpendicular pe direcția urzelii a unui fir transversal de material similar cu firul țesăturii. Metoda este reversibilă, cusătura putând fi desfăcută cu ușurință, fără urme vizibile. După terminarea operațiilor de restaurare, numărul de inventar a fost cusut pe suportul piesei.

Pe materialul de suport s-a lăsat o fereastră de 10 cm pentru a putea fi controlată și studiată.

Indicații la modul de păstrare și expunere

Piesa fiind fragilizată, s-a propus depozitarea ei în plan orizontal, întinsă. În acest sens, s-a confecționat un cadru din lemn care a fost îmbrăcat în pânză, piesa fiind pusă deasupra.

Se va feri de lumină și praf prin confecționarea unei huse din material neutru. Obiectul se păstrează în depozit cu un microclimat controlat, la o temperatură $t=18^{\circ}C$ și UR 55-60 %. Etalarea se va face pe o ramă protejată de un geam, iar acesta nu trebuie să intre în contact cu piesa.

Bibliografie

Ilea	2006	Ioana Lidia Ilea, <i>Metode de conservare si restaurare a pieselor textile</i> , Cluj-Napoca, 2006.
Marinescu	1975	Marina Marinescu, <i>Arta populară românească: Țesături decorative</i> , Cluj Napoca, 1975.
Petrescu, Stahl	1966	Paul Petrescu, Paul H. Stahl, <i>Scoarțe românești</i> , București, 1966.

BULETIN DE ANALIZĂ NR. 5... DATA 21.01.2005
DENUMIREA PIESEI... F. 50000...
NUMĂR DE INVENTAR... 355... COD COLECȚIE... T...

Nr. crt.	Determinarea solicitată	Analiza efectuată	Rezultatul analizei	Observații
1	Tip și conținut bacteriologic în confecționare	Examinare microscopică (preparat liber, lape stăvilnicol)	Tip și conținut bacteriologic urmasc. lant bacteriologic	
		Examinare microscopică preparat		

Întocmit: Biolog ILEANA CHIRTEA

22	Vârsta	23	Sex	24	De etn.	25	Profesiune
26	Tărânu de proveniență						
27	Modul de conservare						
28	Urmare a...						
29	...						
30	...						
31	...						
32	...						
33	...						
34	...						

35. Colectia din care...

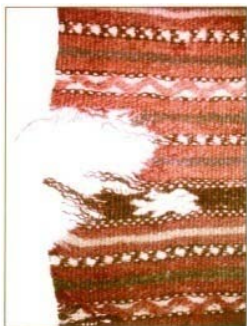
36. Descriere...

37. Observații...

FIȘA ANALITICĂ DE EVIDENȚĂ PENTRU BUNURI CULTURALE MOZILE (F.A.E.)			
1	Sursa	2	155
3	Cod de inventar	630003	
4	Titlu	PARTEA II. FRAGMENT	
5	Tip de obiect	PARTEA II. FRAGMENT	
6	Titlu / Titlu original / Titlu / Titlu...	PARTEA II. FRAGMENT	
7	Autentificare / Autentificare / Autentificare...	KOPAN, ȘTANILĂ, MORECIU, ȘU...	
8	Tip de obiect / Autentificare / Autentificare...	ȘTANILĂ, ȘTANILĂ, MORECIU, ȘU...	
9	Tip de obiect / Autentificare / Autentificare...	ȘTANILĂ, ȘTANILĂ, MORECIU, ȘU...	
10	...	ȘTANILĂ, ȘTANILĂ, MORECIU, ȘU...	
11	...	ȘTANILĂ, ȘTANILĂ, MORECIU, ȘU...	
12	...	ȘTANILĂ, ȘTANILĂ, MORECIU, ȘU...	
13	...	ȘTANILĂ, ȘTANILĂ, MORECIU, ȘU...	
14	...	ȘTANILĂ, ȘTANILĂ, MORECIU, ȘU...	
15	...	ȘTANILĂ, ȘTANILĂ, MORECIU, ȘU...	
16	...	ȘTANILĂ, ȘTANILĂ, MORECIU, ȘU...	
17	...	ȘTANILĂ, ȘTANILĂ, MORECIU, ȘU...	
18	...	ȘTANILĂ, ȘTANILĂ, MORECIU, ȘU...	
19	...	ȘTANILĂ, ȘTANILĂ, MORECIU, ȘU...	
20	...	ȘTANILĂ, ȘTANILĂ, MORECIU, ȘU...	

1	...	2	...
3	...	4	...
5	...	6	...
7	...	8	...
9	...	10	...
11	...	12	...
13	...	14	...
15	...	16	...
17	...	18	...
19	...	20	...
21	...	22	...
23	...	24	...
25	...	26	...
27	...	28	...
29	...	30	...
31	...	32	...
33	...	34	...
35	...	36	...
37	...	38	...
39	...	40	...
41	...	42	...
43	...	44	...
45	...	46	...
47	...	48	...
49	...	50	...
51	...	52	...
53	...	54	...
55	...	56	...
57	...	58	...
59	...	60	...
61	...	62	...
63	...	64	...
65	...	66	...
67	...	68	...
69	...	70	...
71	...	72	...
73	...	74	...
75	...	76	...
77	...	78	...
79	...	80	...
81	...	82	...
83	...	84	...
85	...	86	...
87	...	88	...
89	...	90	...
91	...	92	...
93	...	94	...
95	...	96	...
97	...	98	...
99	...	100	...

FIȘA DE CONSERVARE NR. 3100			
1	...	2	...
3	...	4	...
5	...	6	...
7	...	8	...
9	...	10	...
11	...	12	...
13	...	14	...
15	...	16	...
17	...	18	...
19	...	20	...
21	...	22	...
23	...	24	...
25	...	26	...
27	...	28	...
29	...	30	...
31	...	32	...
33	...	34	...
35	...	36	...
37	...	38	...
39	...	40	...
41	...	42	...
43	...	44	...
45	...	46	...
47	...	48	...
49	...	50	...
51	...	52	...
53	...	54	...
55	...	56	...
57	...	58	...
59	...	60	...
61	...	62	...
63	...	64	...
65	...	66	...
67	...	68	...
69	...	70	...
71	...	72	...
73	...	74	...
75	...	76	...
77	...	78	...
79	...	80	...
81	...	82	...
83	...	84	...
85	...	86	...
87	...	88	...
89	...	90	...
91	...	92	...
93	...	94	...
95	...	96	...
97	...	98	...
99	...	100	...

Înainte de restaurare

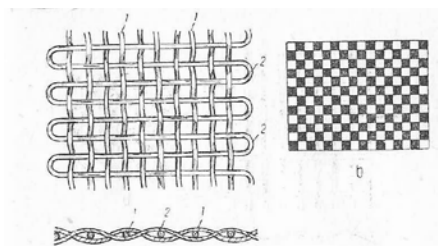
După restaurare

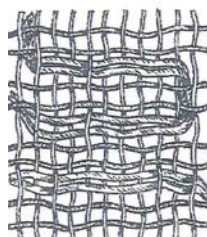
Deșirare

Ruptură

Legătura "pânză"

Tehnica peste fire

Operații de desprăfuire

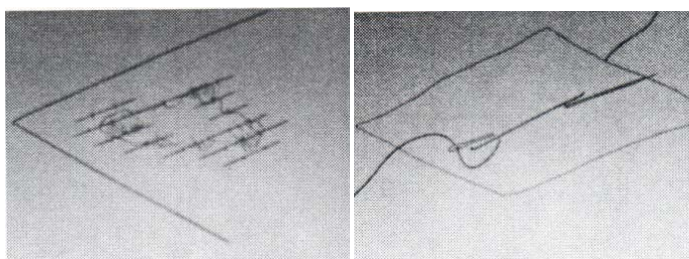
Descoaserea agățătorilor

Descoasere nr. inv.

Consolidarea pe suport textil

Punctul de broderie bizantină

Coaserea numărului de inventar pe materialul suport